

KÖZVÉLEMÉNY

HÉTFŐI UJSÁG.

Előfizetési ár:

Egész évre 6 korona, havonként 25 krajczár.

Felelős szerkesztő és kiadó:

ROSTKOWICZ ARTHUR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Horváth Mihály-utca 7. sz.

Hirdetések árszabály szerint.

Magyar-lengyel testvériség.

Irtá: Honvéd Atilla.

Közös jellemvonások, közös szenvedések, közös történelmi múlt és részben közös sors teremtették meg a magyar-lengyel testvériséget. Nem volt fellobbanó szalmaláng tehát az a fényes fogadtatás és testvéris ölelkezés a fővárosban a félezernyi lengyel testvér látogatása alkalmából, hanem a régi népszövetségnek felújítása.

Tekintsünk vissza ezer esztendőre. A magyar és lengyel nemzet csaknem ugyanazon időben alakul királysággá. A pápánál együtt kérnek koronát, a királysággá való nemzeti kialakulás külső jelvényét. A magyar megelőzte a lengyelt, de azért nem lett ez tárgya okatlan gyűlölködésnek, sőt talán a közös vallás közelebb hozta a két nemzetet.

Még az Arpád-házi királyok alatt a magyar királyfiak Lengyelországba járnak háztűznézni. Bizonyára nem is egyedül, hanem illő kísérettel. Béla királyfi megöli a pomerámai óriást és elveszi az öreg lengyel király lányát. A két királyi ház sógorsága révén a két nemzet nemessége is rokonsági kötelekekkel erősíti a testvérbarátságot, amely Nagy Lajos alatt a két nemzet független egyesüléséhez vezet.

Századokon keresztül élt a magyar és lengyel szövetségben. Harcoltak közös ellenség ellen, de egymás ellen soha. A félhold leverte mindkettőt. Pártviszály marcangolta szét mind a két nemzet erejét. Az elnyomatás szomorú korszakait újra meg újra átélte mind a kettő. Az üldöztetések napirenden voltak. A magyar és lengyel hazafiakat üldözték az elnyomó zsarnokok. A magyart az osztrák, a lengyelt az orosz.

Az évszázadokon át összefűződött rokonsági kötelekek kedveztek az üldöztetések korszakaiban a bujdosóknak. Az üldözött magyar Lengyelországba, az üldözött lengyel Magyarországra menekült. A testvéri kapocs annál szorosabbá lett, mentül jobban üldözték e két nemzet fiait.

Lengyelország sohasem fogja elfejejtteni Báthory Istvánt, de mi sem felejtjük el soha, hogy a nagy II. Rákóczi Ferencnek, gróf Bercsényi Miklósnak és a bujdosó kuruczoknak Lengyelország adott menedéket, segítséget — és hogy a legutóbbi szabadságharcunkban Bem apóval élén 12.000 lengyel vére áztatta a magyar földet, — negyven év előtt viszont a lengyel szabadságharcban Rigó Ferencz (jelenleg országgyűlési képviselő) és társai a lengyel szabadságért harcoltak.

Mindezt a lengyelek budapesti látogatása alkalmából idéztük a magyar nép

emlékezetébe. Talán nem lesz szavunk pusztába kiáltott szó. Talán lesz némi foganatja. Talán észére tér a magyar nép és szövetségeseit ismét a lengyelben találja föl. A végzet ugyanis egymásra utalta e két rokon nemzetet. A három felé darabolt lengyel nép pedig nagy értéket képvisel. A lengyel a legelőkelőbb szláv faj. Irodalma, művészete az egész világ előtt elismert. A lengyel nyelvet húsz millió lélek beszéli. A lengyel szabadságért húsz millió szív dobog.

Vegyük csak jól fontolóra mindezt, és számítsunk okosan. Mily nagy horderejű lenne az, ha például szorosabb gazdasági kötelekek váltanák föl a most is megnyilatkozott rokonszenvet?

Ez a mostani látogatás csak udvariassági tény volt ugyan, de nekünk erkölcsi kötelességünk e látogatást mielőbb visszaadni. Jó barátunk, jó szomszédunk a lengyel. Tartsuk meg, ápoljuk a testvérbarátságot, amelyből mindkét nép boldogsága fog fakadni.

Van-e ezer magyar, aki eljő velem Lengyelországba?

Milyenek a mai zsidó nők. *)

II.

Mivé lettél te zsidó nő, hajdan Izraelnek büszke rózsája, ugy-e bár, nincs már előtted semmi szent, nem félsz te már senkitől? Nem tudod azt, hogy fennt az egy igaz isten lakik, ki mindent lát és hall! S nem félsz-e önmagadtól? Ugy-e bár fáj, ha kissé megsebzod ujjadat, borzadva olvasod a lapokban az emberek szörnyű gazságait, s te azt hiszed, hogy te jobb vagy. Nem!

Nézd az anyát, mily vidám, jókedvű, örül gyermeke pusztulásán. Hát hogyne, hisz csuf tehertől menekült meg. Mennyivel kecsesebb, mennyivel bájosabb így. A férfiak hogy hódolnak neki. Az élet is mennyivel kellemesebb így. Nem kell folyton otthon ülni, almában senki sem zavarja, s karcsu lehet, mint a nád-szál. S ez tetszik a zsidó nőnek. Mint a ragály, egyre terjed. Ma itt, holnap ott üti föl a fejét az utálatos szörny. S nagyszerű, senki érte felelősségre nem vonja. Teheti szabadon, bátran. A közönséges gyilkosra kötél vár, ő rá a vidám, gondtalan élet.

Mit csinál azonban ama zsidó anya, kit isten, minden törekvése dacára megvert gyermekkel. Elmondom. Alig hogy szegényke a világra jön — idegen kézbe adják, sokszor durva, erőszakos némbor kezébe. S ez neveli a gyermeket. Ez adja neki az életet táplálékot, — a kész mérget. Az anya saját gyermekét az ölébe dehogy is venné, hisz tönkre tenné gyönyörű hajékát, szép divatos öltözékét. Künn a sétahelyeken a buta s a legtöbb esetben erkölcsileg eltompult cselédekre van bízva a gyermek. S szegénynek ettől kell tanulni. Jót semmiesetre. S így nő fel a gyermek folyton idegen környezetben, anyai, szülői szeretetről mit sem tudva. Hogy az ilyen ember aztán sem szeretni, sem emberiesen érezni nem tud — nincs mit csodálkozni. Tovább!

*) Ezt az erős, szigorú hangú cikket Éliás Márton rabbi írta. Könyörtelen igazságai előtt tisztelttel hajlunk meg mi is.

Együtt ül az estebéknél az egész család. Férj, feleség, gyermek. Ünnepies csend van. Kiki magával törődik, érzelmeit, gondolatait dehogy is közölné mással. S elszorul a szív e rideg, ez önző, minden melegség nélküli érintkezés lattára. Hol van itt szeretet, békesség, áldás, legfeljebb a szoba falán, másutt semmiesetre. A férj nem ismer szerető nőt, a nő boldogító férjet, a gyermekek nem részesülnek a szülői szeretetében.

Elég, teljesen elég volt már, a mai zsidó családi életből. Ép oly kevés kedves emléket vihetünk el magunkkal, mint az a szerelmes szív, a mely csalódott.

Keressük másutt a jót.

Nagy fényes társaság volt együtt. A dugzag bankar születése napját ünnepli. A számos zsidó férfiú és hölgyön kívül, tekintélyes számmal vannak a keresztények is képviselve. Ha megfigyeljük e társaságot, rögtön szemünkbe ötlök, hogy ennek egy része, milyen feltűnő pompával van itt jelen, ellentétben a többiekkel. S talán nem is kell megmondanom, hogy kik azok az elsők. Izrael rózsái ők valamennyien. Méltán büszkéik lehetünk rájuk, mert meg is érdemlik — pompát, fényt, eleganciát, előkelőséget kifejezni nagy művészet kell, s ehhez Ráhelnek büszke ivadékaik értenek is. A társaság persze vig, fesztelen, pezsg a jó kedvtől, a pompás ötletektől. De egyszerre, mintha a menykő csapott volna le, kővé meredten állanak mindnyájan. Valaki a tarsalgás fonálát ügyesen a vallasra vitte át. Persze, hogy a zsidó került a szóba. Birálgattak, hogy ilyen meg olyan a zsidó. Egyikre pedig, — aki amugy se tagadhatta volna el zsidó voltát — rasütötték, hogy tényleg zsidó. Szegény belepirul, megjárta, hogy titkolta, csakhogy rá ne kenjék, hogy ő is zsidó és mégis, mégis fölfedezték. Szerencsétlenebb teremtés nincsen nálánál.

De nézd csak a hölgyeket, hogy vitatkoznak, hogy lármáznak, mit zsidó? Hisz nincs is zsidó. Zsidó, nem zsidó, az egy. Ember van csupán. Vallás, az meg éppenséggel örültség. Emberek csinálták, semmi közünk hozzá, azt hisszük, amit akarunk. Valamit vagy semmit. De ki tart voltaképp vallást! Azok a kortól visszamaradt, ósdi barbár emberek. S ezekért kell nekünk oly gyakran szenvedni. S ha lát-nád azt az örömet, azt a boldogságot egy olyan zsidónő arczán, akinek azt mondják, hogy ugy néz ki, mint a nem zsidó. Szerencsésebb, boldogabb teremtés nincs nála.

Ha ez csak pusztá mese lenne, nevetnünk kellene — de így sajnos — sirni. Sirni azon a romlásban, amely a hajdan nagy Izraelben beállott. Megtagadják azt, amit dicső apáink szent örökség gyanánt reánk hagytak — a hitet.

Összeszorul a szív egy ilyen környezetben — szeretne megsemmisülni. Még ne, kutassunk tovább.

Istennek fényes csarnokában vagyunk. A zsidónak szent ünnepe van — a hosszú nap. Nagy, hosszú napja, melyen megbocsáthat el-leneinek, tisztára moshatja lelkét a végtelenül nagy ur előtt. S a zsinagóga telve van áhitatos emberekkel. Hullnak könyeik, verik a mellüket — de a szív az nem akar megmozdulni, igen, mert hiányzik belőle az érzés. A vezeklők legnagyobb része áhitatos képmutató, kik onnan kikelve, ismét a régié lesznek. Nézzünk széjjel a nők között is. Az előbbi jelenet ismétlődik, talán még nagyobb mértékben. Pompás ruhákban jelennek meg az Ur színe előtt — hogy elfedjék vele a lelkük sötétségét. Sirnak, zokognak, hogy az embert egészen érzékenyítik s a következő pillanatban ugy érezzük, mintha csak tárgyaló teremben s nem isten házában lennénk. Mert ők ide komoly czéllal jöttek, az

hiszed? Tagadom. Eljöttek, hogy cifra rongyaikat mutogassák, hogy szemökben a férfiak gyönyörködjenek, hogy haszontalan dolgokat vitassanak.

Végig tekintettünk tehát a zsidó nőn, s vele együtt Izrael egy részén is. Mint a vad, mely üldözött elől menekülve, fut árkon-bokron át, megsebezve mindenütt testét, úgy jártuk mi is be Izraelt sebekkel telve szívünkön, fájdalommal lelkünkben. Futottunk, egyre futottunk, sehohol megnyugvást, jót, lelkesítőt nem találva, mindenütt csak bünt, bünt és ismét csak bünt.

Mindenütt? Nem. Az aranyszemek a nagy közzetömegekben szét vannak szórva. Hol itt, hol ott bukkan rá az aranykereső. Találhatsz még jót is, nemeset is, lelkesítőt is. Doboghat még a szived, örömedben zenghetsz még dicsőenket az örökkévalónak. Tulharsoghatod bátran a bőszt, tomboló orkánt, hogy „győzött az igazság, a föld még el nem veszett.” Csak keress.

Jer velem te hitehagyott zsidó nő. Nézd meg, hogy mit teszel, az sem nem helyes, sem nem szép, sem nem jó. Figyeld meg jól, amit látni fogsz, tartsd meg jó emlékezetedben, véd száivedbe, hogy emlékeztető jel gyanánt örökké ott maradjon. Figyelj a hallottakra is. S haza térve, megváltozott szívvel és lélekkel hirdesd, hogy a mit mi teszünk, az helytelen, amit mi érzünk, az gonoszság. Bűnösök vagyunk testben és lélekben egyaránt, s ezen az uton haladnunk nem szabad, mert kitalálja nyitni a föld a szálat — s elnyel bennünket. De még megjavulhatunk. Nezzetek, amott vannak testvereink. Mily boldogok, megelégedettek ők. Van erkölcsük, hitük, reményük, istenük, de nekünk nincs semmink, de semmink. Nincs a mibe kapaszkodjunk, ha szélvész ér a zajgó tengeren. Nincs kibén remélünk, ha a sors vezetés balkezét vállunkra teszi. De nézd azokat. Érheti őket vész, csapas, szenvedés, megnyugvással fogadnak minden, s szenvednek, tűrnek, remélnek, mert nekik egy az Isten! . . .

Szabadkai levél.

Büntanya a Mária-Valéria kórházban.

A belügyminiszter a multkor levelemben közölt eleplezesek folytán ráírt a főispánra, hogy indítsa meg a vizsgálatot s a szükséges preventív intézkedéseket is tegye meg. Oly fontosnak találta a miniszterium is az ügyet, hogy ez iránti rendeleteit, ami a legtrikább esetek közé tartozik, már a leplező cikk iktatásának napján kibocsátotta és Schmausz főispán azonnal megküldte. Érdekes azonban, hogy noha azóta három hét is elmúlt, a melióságos ur annyira nem sietett a belügyminiszter sürgős parancsának eleget tenni, hogy a vizsgálatot maig sem indította meg.

Az efféle stílik, amelyeknek czélzata különben világos, eredményezték a belügyi, pénzügyi és kereskedelmi miniszteriumok részéről tavaly három ízben is folytatott kormányzati vizsgálatot, amelyeknek szomorú eredménye országoserte ismeretes. A leczkéből azonban nem tanult sem a hárság, amelyre számos hihetetlen visszaélés derült ki, — sem a főispán, aki ellenőrző és megtorló kötelességét nem teljesítette.

Itt van peldának a Mária-Valéria-kórház. Pár év alatti 10—15 tegyelmi, köztük két miniszteri vizsgálat folyt ellene nem kisebb vadak miatt, mint erőszakos nemi közösülés, üzletszerű zsarolás, kizsákos és hamis orvosi bizonyítványok kiállása. Ezek annyi szennyet s olyan elvadult állapotot derítettek fel, hogy erélyes cvintzések alkalmazására feltétlenül szükség volt. A kórház megnyitásától folyton ism tödtek ezek a botrányok, amelyek egy nagyon kis részét csekély pénz-büntetéssel toroltak meg s mégis a mindjobban elharapódzó na ymervű és tömeges visszaélések egyellenegyszer sem indították arra a főispánt, hogy a legtöbb-zö nem ak súlyos fegyelmi vétsekkel, hanem főbenjáró büntényekkel is terhelt orvosokat felfüggeszse vagy athelyezze. Ezt az erhetetlen eljárast nemcsak az elsőzben vadolt orvosokkal, hanem visszaesőkkel szemben se alkalmazta s érdekes tudni, hogy a doktorok majdnem kivétel nélkül a kezeléstük alatt álló betegek testi épsége és vagyona ellen

elkövetett merényletek miatt állanak már ismételt vizsgálat alatt. És pedig nem egy, hanem száz és száz esetre nézve.

Pompásan jellemzi a főispán kötelességtudását ez az eset. Dr. Sánta György kórházi igazgató-helyettes ellen a közigazgatási bizottság, amelynek Schwarcz az elnöke, fegyelmi eljárást rendelt el az előzetes vizsgálat terhelő adatai alapján s határozatában sok más egyéb visszaélés mellett büntetőtörvénykönyvbe ütköző cselekményeket is konstataált. Amde a felfüggesztés elmaradt. Nemsokára ezután a belügyminiszter a Mária-Valéria kórházban divó taksan kívüli díjszedést (zsarolást) betiltotta. Az igazgató-helyettes ezen is tultette magát s újból zsarolt, a miért a főispánnak feljelentették, aki azonban még a miniszteri tilalom szandekos megszegéséért sem rendelte el az illető felfüggesztését.

Hogy az ilyen gyöngéd elbánásban részesített orvosoknak mi minden van a rováson, később ki fog tűnni. Ami azonban mégis a legfeltűnőbb, az a kórház igazgató-főorvosának, dr. Wilhelm Adolfnak a dolga. Ez az ur már tömerdek s részben balul végződött fegyelmi vizsgálat tisztító tűzét élte át anélkül, hogy ő maga megégette volna magát. Eddig, noha a kórházban egész nyilvánosan folytak a visszaélések és pedig minden megtorlás nélkül, az őt terhelő igazgatói felelősségnél fogva sohasem került vizsgálat alá. Most, hogy az újabb visszaéléseket az ujságok szellőztettek s az igazgató urat azzal vadoltak, hogy a betegek pofozással, bünpalástolással, gvogyultak erőszakos fogvatartásával és dolgoztatásával, eljárásával az üzeimeket nemcsak elősegítette, hanem azokban szinten tevékeny részt vett, — a hivatalos jóakarát annyira terjedt, hogy a főispán még az előzetes vizsgálatot sem rendelte el ellene, noha azt őnmaga is kénytelen volt kérni. Nyílt titok ugyanis, hogy a kórházi vizsgálatot megbízott Schmausz főispán dr. Wilhelm és bűnös orvostársai érdekében a megengedett határon túl is exponálja magát s azt is az ő erősen latbavetett befolyásának tulajdonítják, hogy a rendesen nagy későn megindított és s mindinkább elposványosodó sokrendbeli vizsgálatnak olyan színzete van, mintha nem is megtorló eljárás akarna lenni.

Már a fővárosi „Magyarság” és a szabadkai „Közérdek” című lap is írta, hogy a vizsgálat kezdetén a panaszók és a tanúk kihallgatásánál azok az orvosok is megjelentek, akiknek visszaéléseiről volt szó és ezeket vallomásukban kérdésekkel, fenyegetésekkel és tiltakozásokkal zavarták. Később nyitott ajtó mellett az előszobában telepedtek le az orvosok, akik a tanukat kihallgatásuk előtt preszionálták és előadásukat meglesték.

Erélyes és hozzáférhetetlen kormánybiztosra vár a Mária-Valéria-kórház megrendszabályozása, akinek működésére, ott égető szükség van. Amíg a kormánybiztos at nem veszi a vizsgálatot hasznavehetetlen főispánunk kezéből és kíméletlenül szét nem üt a bünszövetkezet között, addig a már züllésnek indult kórházban rend nem lesz. Nagyon ideje volna, hogy a kormány végre tisztazná a kórház dolgait, mert van okunk feltenni, hogy helyi képviselője, a főispán, az egyre szaporodó rettenő bünhalmazról nem informálja helyesen és érdekte enül.

E bünhalmaznak keletkezése jó messzire, még a régi kórház fennállásának idejére és Schmausz Endre főispánjának kezdetére nyúlik vissza. Akkor is dr. Wilhelm volt a kórházi igazgató. 1895 ben Mamuzics Lázár a szegedi eskudtszék elé allított egy szerkesztőt, a ki többek közt azt írta róla, hogy polgarmester-sége alatt a kórházban rémséges dolgok történtek. Kihallgattak ez alkalommal Wilhelm igazgatót és dr. Schnier György osztályorvost is, a kik azt vallottak, hogy semmiféle visszaéléssről nincs tudomásuk. A bíróság asztalan pedig ott feküdtek a bünjelek, tanuságot téve okirathamisításokról, amputálással végződött hivatalos lustaságról, sikkasztásokról, vasok elszármolási tévedésekről, irgalmatlan berugasokról és arról, hogy miféle erkölcsű emberek gondozzák a szabadkai betegeket.

Néhány évvel később Mamuzics Lázár a megfizetett magasztaló ujságzikkokkal már nem elégedvén meg, arra kezdte pocskelni a város vagyonát, hogy hivatalos pénzen önma-

gáról és a minta-közigazgatásáról egész könyveket íratott, telve emelgető dicsőítéssel. Az egyik ilyen szennyes nyomtatványban a Mária-Valéria-kórház látkepe dr. Wilhelm Adolf igazgató-főorvos arcsképe mellett ezek a sorok voltak olvashatók: Szabadka egészségének kiváló alkotása a kórház, a melyben a rend és tisztaság példás, a betegek ápolását pedig gyöngéd kezek végzik. Majd dr. Wilhelm Adolf kórházi igazgató három ízben részesült a betegek gyógykezeléséért belügyminiszteri elismerésben.

Történt pedig ezen évben, hogy a kórház ekkori gondnokát hunczutsagon kapták. A jeles ur igazi bunyó merészséggel arra vetemedett, hogy a napi élelmezési penzből állandóan elcsipett néhány koronát s a kórház konyhá-jára kevesebb és rosszabb minőségű élelmiszert vasarolt be. A nyomoruságos kórházi elátás ennek folytán még rosszabb lett s a szakácsnő zsir helyett fagygyut használt, a betegek pedig leves helyett sós vizet kaptak. Mikor a gazdálkodásra rájöttek, a gondnok urat „szabálytalanság” czimén megdorgálták. Később persze megint lopott.

Azóta az ilyesmi szabályosan megy. Például érdekes, sőt fölöttebb tanulságos is az a mód, a hogy a kórház igazgatósága az élelmezésre szükséges sertéshust beszerzi. Ez a gazdasági ügykezelés így történik: a kórháznak állandóan 300—400 fekvő betege van, ezeknek bizonyos mennyiségű ételt ki kell szolgáltatni. Az atalánymennyiség azonban sohasem fogy el, hanem 30—40 emberre való kimarad vagy visszamarad. A még élvezhető ételmaradék minden kórházban a városi szegények és a jelentkező szükölköddök között felosztásra kerül, de Szabadkan nem így van. Nem mintha itt szegény nem volna, vagy hogy az emeletes szegényház mind-egyiket befogadná. Egyszerűen ebből is tüzetet csinálnak. Kiszelték azt, hogy az ételmaradékból ugy lehet hasznót húzni, ha azon 8—10 disznót fölhizlalnak. Osgyáni Antal bönözöl szolga évek óta állandóan nyolcz tíz hizót tart a kórház uri kosztján s mikor nekimgömbölyödnek, draga pénzen — egy ezresert, néha többért is — eladja őket a kórháznak. Így vesz a kórház igazgatósága a tulajdon szolgájától sertéseket, a melyek éppen a kórház költségén tetek szert elegendő kövérségre. Természetes, hogy ha a betegállomány nem elegendő, az ételmaradék is kevesebb s hogy a hizóknak több maradjon, a betegeket sovány kosztra fogják.

A kórházban egyébként az a rend, hogy tetteiert mindenki egyenesen az Uristennek tartozik felelősséggel. A földi gondviselőit azonban a gondnok ur képviseli. Bánulatos, hogy ez rendszerint miéle alak volt. A törvény ugyan a kórház gondnokától kvalifikációt kíván meg, de ez az állás betöltésénél nem határozott s olyanok nyertek el e tisztességet, a kik nem voltak ismerősek az irás es olvasas tudományával. Az ilyen civilizálatlan kegyencz-paraszt, a kinek értelmi színvonala egyenlő volt az állatével, a bunyó tajtaját jellemző göggel korátlan hatalommal parancsnokolt a kórház beteget felett s alkalomadtan egyiket-másikat azon kitüntetésben is részesítette, hogy személyesen döngette el őket. Ez ellen aztán nem volt apelláta.

Ezek azonban csekélységek. A szennyes dolgok nagyobbik része még csak ezutan következni.

Ujdonságok.

— Nemzeti ünnepe Pusztaszerezen. Várakozáson felül sikerült Pusztaszerezen az Árpád-ünnepe. A kisereglet zarandokcsapat a tizszeret meghaladta. A szabad ég alatt taborozott a nép. Az ország minden részéből jöttek ünneplők, a kik híret fogják vinni a pusztaszerei emlékezésnek, a melylyel Árpád emlékének tartozunk időtlen-időkig. Az ünnepségek kiinduló pontja Szeged volt. Már szombaton este sokan érkeztek a fővárosból és az ország minden részéből. A vendégek tiszteletére ismerkedési estélyt rendezett az egyesület a Kass-vigadóban. Vasárnap reggel 5 órakor indult el a zarandokcsapat, részint kocsikon, részint pedig Kis-telekig vonaton, ahonnan zászlók alatt zarandokoltak ki az Árpád-emlékhez. A zászlós

menetet a Terestyényi Gyula által vezetett lovasbandérium várta. Harsogott a zene, hazafias dalokat énekelt a nép. Reggel szent misét mondott *Vásárhelyi* József pusztaszeri lelkész, utána pedig szent beszédet. Mise alatt ősrégi magyar egyházi énekeket adott elő *Zsák* Lajos szegedi tanító. Az ünnepélyt a himnuszszal nyitotta meg a nép. Tízezer torokból tört elő az imádság: Hazádnak rendületlenül légy hive, óh magyar! *Pósa* Lajos alkalmi költeménye nagy hatást keltett. A pusztán busan merengőn bugott a tárogató szava. Mintha a kuruczvilág elevenedett volna meg. Könyvek csillogtak a szemekben. Nagy hatással beszéltek: dr. Becsey Karoly, Lábdy Antal és a többi szónokok. Az ünnepélyt a szózat zárta be. Ezután következett a nagy áldomás. Délután népünnepély volt, míg este a Szegedre visszatértek a Kassavigadóban sikerült lakomat csaptak, amely hajnalban ért véget. A vidéki vendégek közül sokan itt maradtak és ma a várost tekintik meg.

— **Képviselők beszámolója.** Szent-István napján tartotta beszámolóját a tápéi kerület népszerű képviselője, dr. *Kelemen* Béla a dorosmai tanyák központján a kiskápolnánál. Az esős idő dacára csaknem az összes választók megjelentek és lelkesen fogadták a szeretett képviselőt, aki nagyszabású beszédében fejtegette politikai álláspontját. A választók nagy érdeklődéssel hallgatták a beszédet, melyet megéljeneztek, végül pedig neki bizalmat szavaztak. — *Polczner* Jenő, Szeged város II. kerületének képviselője is szent István napján tartotta beszámolóját az alsótanyán, ahol ünnepélyesen fogadták és beszámolója után neki bizalmat szavaztak.

— **Elhamvadt szászok.** A múlt heti lapunkban közöltük, hogy a szérűtüzek következtében szászok hamvadtak már el Szegeden. A gyakori szérűtüzek a közönség és a hatóság mulasztásainak következményei. A héten megint tűz ütött ki a cserepessori szérűn és a tűz sok ezer korona vagyont emésztett meg. Úgy látszik, se a közönség, se a hatóság nem okult. A legnagyobb baj az, hogy a tanács a régi tilalom dacára megengedi a gazdáknak, hogy a szérűkre hordják termésüket és ott csepejének, nohát csak a szalmát volna szabad odahordani. Ha a tanács a termésnek a szérűkre való hordását és ott való cseplését tilalmazni fogja, akkor kevesebb lesz a szérűtüz. Kiváncsiak vagyunk, meddig fognak varni az aluszékony tekintetes urak. Az idén már három szérűtüz ütött ki, a kar 30.000 koronát meghaladja. Ha így tart, a jövő évben a biztosító intézetek nem fogadják el a szegedi gazdák biztosítását sem, ami újabb csapás lenne.

— **Hibás felirat az új zsinagógában.** Az új zsinagóga kupoláján „Szeressd a felebarátodat stb.” jelszó ragyog. Bántó helyesírási hiba van mindjárt az elő szóban, mert szeressd (t. i. szeressed) helyett „szeresd” van írva. Hozzá értők mondják, hogy a héber feliratokban is sok a hiba. Ajánljuk a pár sort a hitközség figyelmébe.

— **Gyerünk a lengyelekhez látogatába.** Mint értesülünk, nagyobb úri társaság elhatározta, hogy a jövő év tavaszán Lengyelország több városát meglátogatja. Az 5 napos ut mintegy 100 koronába kerülne, természetesen kedvezményes utazást számítva. E szép terv megvalósulása azonban úgy volna kívánatos, ha legalább ötszáz kiránduló akadna, mert kedvezményes utazásra, étkezésre és elszállásolásra csakis úgy lenne kilátás. A lengyelországi kirándulás szervezésére legközelebb bizottság alakul Szegeden.

— **Beteg katonák.** Szomorú hírt kapunk Gavosdiáról. Ott van jelenleg a szegedi 5. honvéddalozozred nagygyakorlaton. A legénység sokat szenved, mint a levél írja. A hőség elviselhetetlen. Viz kevés van. A lakosság rosszindulatú. Sok a beteg is; minden századnál 8—10. A tisztek azon vannak, hogy könnyítsenek a legénység sorsán, de vajmi keveset tehetnek. A legtöbb panasz az elmezés hiányos volta miatt van. Volt eset, hogy csak

estefelé kapott a legénység félig főtt ételt, a melyet nem tudtak megenni.

— **Tisztelgés a Kossuth szobornak.** Kedves dolgról értesítik lapunkat. A napokban történt, hogy egy szakasz honvéd vonult el a Klauzál-téri Kossuth-szobor előtt. A bakák tisztelettel néztek föl a szoborra, amikor a vezetőjük (tizedes vagy őrzető volt-e? — nem írja a levél) vezényelte:

— Vigyázz! Balra tisztelegj!

Az egész szakasz a szobor felé fordult és tisztelgett. A járó-kelők büszkén néztek a derék bakák után, akik méltán dalolhatják: Ha még egyszer azt üzeni . . .

— **Bohém estély a Kis Palcsinál.** Hétfőn este a „Fehér kakas” vendéglő (a régi Kis Palcsi) kerthelyiségében *Mezey* János „Magyar Varieté” társulata tart előadást. A társulat érdekessége *Beregi* Liszka kuplé-énekesnő és *Heit* Sándor zongoraművész. Belépti-díj nincs, a felmentési-jegy 1 korona.

— **Közlegelő-felosztás.** A kisteleki polgárság elhatározta, hogy ezer holdat meghaladó közlegelőjét felosztja. E szélből szeptember 8-án népgyűlést tartanak a község háza előtt. A felosztás terve már régebbi keletű. Az oka az, hogy a közlegelő keveset jövedelmez, az állattenyésztés pedig hanyatlott.

— Orvosi körökben már rég ismert tény, hogy a **Ferencz József keserűvíz** valamennyi hasonló vizet, tartós hashajtó hatása és említésre méltó kellemes ízénél fogva már kis adagban is tetemesen felülmulja. Kérjük határozottan **Ferencz József keserűvizet.**

Kávéház-megnyitás.

Bátorkodom az igen tisztelt vendégeimnek tudomásukra adni, hogy a mai napon „**STRÖBL**“-féle kávéházamat ujonnan átalakítva és a jelenkornak megfelelően berendezve megnyitottam.

Becses pártfogásukat továbbra is kérve, tisztelettel

Reich Miklós
kávéész.

Csődtömegeladási hirdetemény.

Strausz Cecil közadós szegedi lakos csődtömegéhez tartozó s a csődleltár 1—116. t. a. leltározott 2087 kor. 60 fillér beszerzési árral bíró és 1382 kor. 90 fillérre becsült női divat, kalap stb. cikkekből álló árúk és üzleti berendezés zárt ajánlati verseny útján a legtöbbet ígérőnek az alábbi feltételek mellett eladtnak.

1. A borítékba zárt és lepecsételt ajánlatok alulírt csődtömeggondnoknál **1903. évi augusztus hó 29. napjának délután 5 órájáig** adandók be s azokhoz a becsérték 10%-a mint óvadékiépes értékpapírban leteendő.

2. Azon ajánlattevő, kinek ajánlatát a választmány elfogadja, köteles a III-ik fokozat szerinti vételleleteket a vétellel egyidejűleg megfizetni, tekintet nélkül arra, hogy az áruraktár a zárt ajánlati verseny vagy az esetleg megtartandó szóbeli vételajánlatok útján adatnék el.

3. Az üzlethelyiség a csődtömegnek 1903. november hó 1-éig rendelkezésére állván, szabadságában áll az ajánlatot tevőnek abban a tekintetben is ajánlatot tenni, hogy a helyiséget igénybe akarja-e venni, illetőleg a csődtömeget a jelzett időig kibérelni vagy nem s az alberleti szerződést kibérelés esetén a csődtömeggondnokka megkötni. Mennyiben azonban ez irányban ajánlatot nem tette, úgy az, akinek ajánlatát a csődválasztmány elfogadja, köteles a helyiséget legkésőbb 8 nap alatt kiüríteni.

4. Az, akinek ajánlatát a választmány elfogadja, köteles a határozat keltétől számított 8 nap alatt a vétellel és e elég a tömeggondnokkal külön kötendő alberleti szerződés szerinti bérösszeget készpénzben kifizetni, különben elveszti óvadékát s a választmány jogosítva leendő az árúkat a vevő karára és veszélyére haladéktalanul mind eladni.

5. A csődválasztmány és tömeggondnok a csődleltárban felvett árúk mennyiségeért, a leltárban foglalt adatok helyességeért, úgy az árúk minőségeért szavatosságot nem vállal.

6. az áruraktár a tömeggondnoknál vő jelentkezés mellett és annak közbenjöttével naponta délelőtt 7—8-ig, délután 5—6 ig megtekinthető.

7. A csődválasztmány fentartja magának a jogot, hogy az ajánlatok el vagy el nem fogadása felett saját belátása szerint szabadon határozzon és nincs kötve a magasabb ajánlatokhoz.

8. Az ajánlatok felett a választmány 1903. évi augusztus hó 30. délelőtt 11 órai ülésén határoz.

9. Az ajánlatokba kikerülő, hogy az ajánlatot tevő a feltételeket ismeri s azokat magára nézve kötelezőnek kijelenti.
Kelt Szegeden, 1903. augusztus 7.

Dr. Kormányos Benő,
ügyvéd, tömeggondnok.

20019/1903. sz.

Hirdetemény.

Szeged sz. kir. város kapitányi hivatala, mint iparhatóság, közhírré teszi, hogy gróf Zselinski Róbert a Párisi körút 45. és Mars-ter 1. sz. a. üres telkén **faraktár telepengedélyért** folyamodott. Ebben az ügyben az 1884. XVII. t.-cz. 25. §-a értelmében a helyszínen megejtendő tárgyalás határidejéül **1903. évi augusztus hó 24-ik napjának délelőtt 11 óra**ja tűzetik ki, amelyre az érdeklődők azzal hivatnak meg, hogy esetleges kifogásaikat a tárgyalásig írásban, magán a tárgyaláson szóval megtehetik és hogy ennek elmulasztása esetében a telepengedély kiadásának elbírálásánál egyedül a köztekintetek lesznek irányadók.

A telepre vonatkozó tervek az iparhatóság-nál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Szeged sz. kir. város kapitányi hivatala, mint iparhatóság, 1903. évi augusztus hó 8-án.

Koczor,
h. főkapitány.

ASZTALOS-ÜZLET ÁTHERYEZÉS.

Tisztelettel értesitem a nagy érdemű közönséget, hogy

asztalos műhelyemet

megnagyobbítva és azt mindenféle asztalos munkákra ujonnan berendezve

Bocskay-utca 5. szám alá

helyeztem át

Elfogadok teljes lakásberendezéseket, valamint minden az asztalos szakmába vágó megrendeléseket stilszerű kivitelben és mérsékelt árak mellett úgy helyben mint vidéken.

A nagy érdemű közönség szives pártfogását kérve, maradtam

kiváló tisztelettel

Könyves László
asztalos-mester.

Gyere pajtás,

menjünk a „Fehér kakas“ vendéglő (a régi Kis Palesi) kerthelyiségébe, ott jó házas ételeket és jó bort kapunk. Abonensek jutányosan vállaltatnak, szintegy társaságok figyelmes kiszolgálásban részesülnek Utcai kimérésre siller 28, fehér rizling 32, nagy burgundi 40, vörös bor 50 krajczár literenkint Ugyanott eladó a Szeged-felsőköz-ponton levő (volt városi szőlőtelep) tiz hold szőlő (1600 □-ös) akár egészben, akár két holdas részletekben Tudakozódhatni a nap bármely szakában. Cim: **Kürthy Elekné**, Kőlcsey-utca 4. Szeged

Legjobb fémtisztító-szer
volt és marad is az
AMOR
fémtisztító.
Háztartásban nélkülözhetetlen. Kapható mindenütt **14, 20 és 30** filléres dobozokban. ooooo Gyár: Lubszkynski & es társa Berlin (Germania) NO.
Figyelni az AMOR védjegyre!

Zsákkölcsönző intézet.

Tisztelettel tudatom a n. é. gazdaközönsséggel, hogy a régi Zsótér-házban (Feketesas-u.) (kötélgyártó üzlethelyiségemben teljesen új zsákokat és vízmentes ponyvákat a legjutányosabban kikölcsönzők. Ajánlom a n. é. közönségnek kétértelműt.

Kiváló tisztelettel
KLONKAY ANDOR, kötélgyártó.

Az alku vagy reszletvásárlás főtőseges, melynek bizonyosságául állanak a következők: Az idővel takarékos **Le az alkuval!** Pártoljuk a szigorúan szabott versenyképes árakat, melyeket a kódok figyelmébe! az alanti szakmában lenet a legfőkéletebben tapasztalni. **Óra**, ékszer- és látszer-elárúsító üzletemben és javító-műhelyemben, mely 9 év óta fennáll s helyszüke miatt megkövetelt, Kárász-utca 14. sz. **helyeztem át**, hol a leghíresebb különféle gyártmányú órákból is dúsz raktárt tartok. E három szakmában a legkomplikáltabb javítások, úgy chronometer órák is legrövidebb idő alatt pontosan és tartósan eszközölköztetnek. Tájékozásul hogy tényleg felesleges az alku, helyszüke miatt csak néhány cikket sorolok fel: Remek nickel órák 2.10 krtól, remek tula-órák 4.50 krtól, remek ezüst-órák 3.20 krtól, remek 14 kar. arany-órák 13 frttól, fali-órák 1.50 krtól, 8 napos kerek-órák 1.80 krtól, inga órák 4 frttól, ébresztő-órák 1.25 krtól feljebb stb. — Arany gyűrűk (14 kar.) 2 frttól, arany fülbevalók 1.90 krtól, nyakláncok 3.40 krtól, szívek 1.30 krtól feljebb stb. — Orvosiilag megvizsgált szemüvegek 66 krtól feljebb a létező legfinomabbig. — Órajavítás 40 kr., órarugó betétel 32 és 62 kr., óraüvegek minden vastagságban és nagyságban 6 és 9 kr. Videki megrendelést gyorsan s pontosan eszközölköztet. **MISI ZSIGA, SZEGED.**

**Kérjen ön csak
Selle és
& Kary-féle**

Fredin

A legjobb fénymáz

mindenféle cipőbőröz
sárga és fekete

Különösen ajánlatos a
Boxcalf, Oscarica, chev-
reaux és lackcipőkhöz.
Wien, XII/1.

Van szerencsém a n. é. közönségnek tudomására adni, hogy **ARADI U. 4. sz. a.** Nedeikovits Milán ur házában a mai kor igényeinek megfelelőleg

„Vadászkürthöz“

címzett **vendéglőmet** megnyitottam. Előzékeny kiszolgálással ezt személyesen magam vezetem. Régi hírnevem a multban, úgy jelenteg is megfelel a n. é. közönség fokozott igényeinek. azon leszek, hogy ezt mindenkor fenntartsam és elismerésüket kiérdemeljem.

Kitünő magyar konyha és tisztán kezelt boraim.

Mindenkor **friss csapolású** kőbányai első magyar részv. társ. **sör.**

Pontos és szolid kiszolgálás. friss villás reggeli zónától kezdve. Déli és esteli étkezés étlap szerint. Abonensek elfogadotnak.

A nagyérdemű közönség pártfogásáért esedezve teljes tisztelettel

Zsárkó Gyula,
vendéglős.

Női kereskedelmi tanfolyamot

végzett, szép írásu, keresztény uri leány ajánlkozik irodába vagy kis gyermek mellé szerény feltételek mellett Czim B. I. 21. postrestante Szeged.

Lengyel Lőrincz

cs és kir. udvari butorgyáros
ujonnan, modern berendezett műasztalossága
SZEGED, Vadász-utca 2. sz.

Elvállal a legjutányosabb ár mellett kizárólag szolid kivitelben, előadott vagy saját tervek szerint egyes butorok vagy egész berendezés készítését. Klauzal-teri fényesen berendezett butor aruházában pedig kész butorokból állandó kiállítás van.

Hölgyek figyelmébe!

A női szépség legfőbb kelléke

a szép arcz, a dus hajzat és tiszta fogak.

Hogy ez meglegyen, használtassék az arczbőr ápolására legkiválóbb készítmény, a elegáns hölgyek kíválóan kedvelt szépitőszere:

az orgona-crém

Minden eddig készített szerek között a legkitünőbb készítmény, mivel nem zsiradék. Kis tégely 1 kor., nagy 1 kor. 60 fill., szappan 70 fill., poudert 4 színben kis doboz 1 kor., nagy 2 korona.

ellen és hajkorpa elmulasztására, mint **Hajhullás** hajnövést előmozdító szer, legmegbízhatóbb a diéső levelekkel kitüntetett **bojtorján hajszesz**, ára 2 korona, Chinin hajvíz, ára 1 korona 20 fill. Tanno Chinin Pomade ára 1 korona 20 fill. A fogak tisztán és ép állapotban tartásához legjobb a Szalicil-fogvíz, ára 1 kor. 20 fill. és Mentia Fogpor, ára 1 kor. Mind e szerek egyedül valódi minőségben kaphatók

Barcsay Károly gyógyszerárában
Szeged, zöldség-piacz, Széchenyi-tér 12. szám.

Üzletáthelyezés.

Tisztelettel tudatjuk a n. é. közönséggel, hogy

**hadfelszerelési és egyenruházati
intézetünket**

Kárász-utca 10. sz. alá,
a Gaal-féle házba helyeztük át.

Nemes L. és Társa.

ÚJ ZÁLOGINTÉZET SZEGEDEN.

A »Bankegyesület, mint szövetkezet« Szegeden

zálogüzletét

megnyitotta és a **legelőnyösebb feltételek** mellett ad kölcsönöket:

Ruhaneműekre . . .
Ékszerekre . . .
Értékpapirokra és
Jngóságokra . . .

Szegeden, Erdélyi-Deutsch palota, Kass-vigadóval szemben.

Üzleti órák:

délelőtt 1/29—1 óráig. délután 3—6 óráig.

Vadászok figyelmébe =

Ajánlom dúsan felszerelt fegyverraktáramat. Fegyvereim kitünően hordanak és a legújabb szerkezetűek. Fegyverraktáram mindenkor megtekinthető.

Tisztelettel

Sebők Mihály,

Szeged, Széchenyi-tér, Jerney-ház.

